

СТИСЛИЙ ОГЛЯД
ОСНОВНИХ ЗМІН У НОВІЙ
РЕДАКЦІЇ «УКРАЇНСЬКОГО
ПРАВОПИСУ»

ОСНОВНІ ЗМІНИ ДО НОВОЇ РЕДАКЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ (2019)

- Порівняно з попередньою редакцією 1989 року Український правопис став більш деталізованим, кількість параграфів зросла зі 125 до 168. Доповнень і уточнень зазнали всі розділи. Значно доповнено розділ «Правопис слів іншомовного походження», зокрема щодо запозичень з англійської мови. З'явився важливий підрозділ «Особливості відмінювання слів іншомовного походження», якого не було в попередній редакції УП.
- Значно розширено розділ «Уживання розділових знаків», зокрема запроваджується вживання різних видів лапок і дужок, пояснюється комбіноване вживання розділових знаків.

Зміни можна умовно поділити на дві великі групи:

- (1) власне зміни у написанні слів (без варіантів)
- (2) варіантні доповнення до чинної норми.

1. БЕЗ ВАРІАНТІВ

❑ проєкт, проєкція

(так само як ін'єкція, траєкторія, об'єкт та інші слова з латинським коренем -ject-)

❑ плеєр (play+er), конвеєр (convey+er), феєрверк, Соєр, Хаям, Феєрбах,

«Звук [j] звичайно передаємо відповідно до вимови іншомовного слова буквою й, а в складі звукосполучень [je], [ji], [ju], [ja] буквами є, ї, ю, я: бу́єр, конве́єр, пле́єр, фла́єр, лоя́льний, парано́я, плея́да, ро́яль, сакво́яж, секво́я, фа́янс, феєрве́рк, ін'єкція, проє́кт, проє́кція, суб'є́кт, траєкторія, фо́є, еті, Го́я, Саво́я, Феєрба́х, Ма́єр, Кає́нна, Іса́я, Йога́нн, Рамбу́є, Со́єр, Ха́ям, Хеєрда́л, Юно́на, Їтс».

❑ Дікенс, Тékерей, Бéкі (без подвоєння приголосних -кк-)

«Буквосполучення ск, що в англійській, німецькій, шведській та деяких інших мовах передає звук [k], відтворюємо українською буквою к: Дікенс, Дікінсон, Джексо́н, Тékерей, Бéкі, Бу́кінгем, Бі́смарк, Брью́кнер, Бро́кес, Ламар́к, Што́кманн, Стокго́льм, Ру́дбек, Ше́рлок».

1. БЕЗ ВАРІАНТІВ

□ НАПИСАННЯ РАЗОМ: мінісукня, віцепрезидент, ексміністр, вебсайт

«Р а з о м пишемо:

- слова з першим іншомовним компонентом, що визначає кількісний (вищий від звичайного, дуже високий або слабкий, швидкий і т.ін.) вияв чого-небудь: **архі-, архи-, бліц-, гіпер-, екстра-, макро-, максі-, міді-, мікро-, міні-, мульти-, нано-, полі-, преміум-, супер-, топ-, ультра-, флеш-**: *архіскладній, гіпермаркет, екстраклас, макроекономіка, мікрохвильі, мультимільйонер, преміумклас, супермаркет, топменеджер, топмодель, ультрамодний, флешінтерв'ю.*
- слова з першим іншомовним компонентом **анти-, контр-, віце-, екс-, лейб-, обер-, штабс-, унтер-**: *антивірус, контрудар, віцепрем'єр, віцеконсул, ексчемпіон, ексміністр, експрезидент, лейбгвардієць, лейбмедик, обермайстер, оберофіцер, оберлейтенант, оберпрокурор, штабскапітан, унтерофіцер, але за традицією контрадмірал».*
- **пів хвилини, пів яблука, пів Києва** (пишемо нарізно без дефіса) але одним словом як цілісне поняття *півострів, півзахисник, півмісяць*

«Невідмінюваний числівник **пів** зі значенням “половина” з наступним іменником — загальною та власною назвою у формі родового відмінка однини пишемо окремо: *пів аркуша, пів години, пів відрá, пів міста, пів огірка, пів острова, пів яблука, пів ящика, пів ями, пів Європи, пів Києва, пів України.* Якщо ж **пів** з наступним іменником у формі 3 називного відмінка становить єдине поняття і не виражає значення половини, то їх пишемо разом: *піваркуш, південь, півзахист, півколо, півкуля, півмісяць, півоберт, півовál, півострів».*

1. БЕЗ ВАРІАНТІВ

□ РОСІЙСЬКІ ПРИЗВИЩА

рос. *Донской* → **Донський**, рос. *Трубецкой* → **Трубецький**

виняток **Лев Толстой**

«Прикметникові закінчення російських прізвищ передаються так:

Закінчення **-ой** передаємо через **-ий**: *Донський, Крутий, Луговський, Полевий, Соловйов-Сєдій, Босій, Трубецький*, але *Толстой*.

1. БЕЗ ВАРІАНТІВ

□ ЗМІНИ В ОКРЕМИХ СЛОВАХ

➤ **св'ященник** (як письменник)

«Подвоєння приголосних як наслідок їх збігу. 1. Подвоєння букв на позначення приголосних маємо, якщо збігаються однакові приголосні:

в) кореня або основи на -н- (-нь-) і суфіксів -н-(ий) -н-(ій), -ник, -ниц-(я): *день — дѐнний, закѐн — закѐнний, кінь — кінний, осінь — осінній, туман — туманний; баштáнник, годінник, письмѐнник, св'ящѐнник; вікѐнниця, Вінниця*; дві букви **н** зберігаємо й перед суфіксом **-ість** в іменниках та прислівниках, утворених від прикметників із двома н: *закѐнний — закѐнність — закѐнно, тумáнний — тумáнність — туманно*».

➤ **Святвечір**

«Р а з о м пишемо:

а) складноскорочені слова (мішані та складові аббревіатури) й похідні від них: *адмінресурс, ... Міносвіти, ... профспілка, Святвѐчір....*»

1. БЕЗ ВАРІАНТІВ

❑ ВЕЛИКА БУКВА

Назви товарних знаків, марок виробів

Автомобілі марки «Жигулі» вироблялися з 1970 по 2014 рік.

З малої букви, якщо вживається як загальна назва, наприклад:
Він приїхав на старих обшарпаних «жигулях» (... на новому блискучому «фольксвагені»).

2. ВАРІАНТИ (допускається правописна варіантність)

□ СЛОВА ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ

➤ **Вергілій і Вергілій, Георг і Георг, Гуллівер і Гуллівер**

«У прізвищах та іменах людей допускається передавання звука [g] двома способами: шляхом адаптації до звукового ладу української мови — буквою г (*Вергілій, Гарсія, Гегель, Георг, Гете, Грегуар, Гуллівер*) і шляхом імітації іншомовного [g] — буквою ґ (*Вергілій, Гарсія, Гегель, Георг, Гете, Грегуар, Гуллівер* і т. ін.).».

➤ **аудієнція і авдієнція, лауреат і лавреат** (пор. лавр), **аудиторія і авдиторія** «У словах, що походять із давньогрецької й латинської мов, буквосполучення **au** звичайно передається через **ав**: *автентичний, автобіографія, автомобіль, автор, авторитет, автохтон, лавра, Аврора, Мавританія, Павло*. У запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення **au** шляхом транслітерації як **ау**, допускаються орфографічні варіанти: *аудієнція і авдієнція, аудиторія і авдиторія, лауреат і лавреат, пауза і павза, фауна і фавна*.».

➤ **кафедра і катедра, ефір і етер, міф і міт, Борисфен і Бористен** «Буквосполучення **th** у словах грецького походження передаємо звичайно буквою **т**: *антологія, антропологія, аптека, астма, бібліотека, католицький, театр, теорія, ортодокс, ортопедія, Амальтея, Прометей, Тékля, Таїсія, Теодор*. У словах, узвичаєних в українській мові з **ф**, допускається орфографічна варіантність на зразок: *анáfема і анáтема, дифіра́мб і дити́ра́мб, ефі́р і ете́р, ка́федра і кате́дра, логари́фм і логари́тм, міф, міфоло́гія і міт, мітолóгія, Агата́нгел і Агафа́нгел, Афі́ни і Ате́ни, Бори́сфен і Бори́стен, Демосфе́н і Демосте́н, Ма́рфа і Ма́рта, Фесса́лія і Тесса́лія* та ін.».

2.ВАРІАНТИ (допускається правописна варіантність)

❑ УКРАЇНСЬКІ Й ДАВНО ЗАСВОЄНІ СЛОВА

і́рій і і́рій, і́род і і́род

На початку слова звичайно пишемо **і** ....

Деякі слова мають варіанти з голосним **и**: *і́рій і і́рій, і́род і і́род* ('дуже жорстока людина').

❑ ВАРІАНТНІ ФОРМИ РОДОВОГО ВІДМІНКА

ра́дості й ра́дости, любóві й любóви, Білору́си й Білору́си
«Іменники на **-ть** після приголосного, а також слова *кров, любóв, óсiнь, сiль, Русь, Білору́сь* у родовому відмінку однини можуть набувати як варіант закінчення **-и**: *гíдности, незале́жности, ра́дости, сме́рти, че́сти, хорóбрости; крóви, любóви, óсени, со́ли, Ру́си, Білору́си*».

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Дякую за увагу!